

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inspirati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zensitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust. Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 394.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 300—	celoletno	K 420—
polletno	150—	polletno	210—
3 mesečno	75—	3 mesečno	105—
1	35—	1	35—

„Pri morebitnem povzemanju se ne dajeta naročnika doplačati. Novi naročniki naj podajo v prvi številki vedno 30% po nakaznici. Na samo pismeno naročilo brez pozitivne denarja se ne moremo ozirati.“

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje, Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane. Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1'20 K

Poštnina plačana v gotovini.

Žrtvovanim rojakom.

Ko je pal na vas poslednji in najtežji udarec, ko vas je ratifikacija rapalske pogodbe končno veljavno usilila pod tuj jarem, ste vsi kot junaki in zaklinali v svet svoje geslo: »Pokorni Italiji, toda zvesti Jugoslaviji!« Čast vaši volji, slava vaši močnatosti, drage sestre in bratje tam preko!

Vse nade, ki smo jih stavili v vas, ste uresničili, ostali ste to, kar ste nam bili vedno, naša svetla točka, višek naše narodne zavednosti. Že dvakrat, ko smo bili skupno pod enim jarmom, smo črpali iz vaših uspehov, iz vašega napredovanja vero v svojo bodočnost, v silo našega naroda. In v najtežjih trenutkih, ko smo omagovali pod pritiskom s seve, nam je ulil pogled na jug nov ogenj, novo moč in vzdržali smo.

In prišel je oni slavní trenutek, ko so pale spona in ko nas je objela svoboda. Vsi omanjeni smo bili od njenega sijaja in v svoji prešerni radosti smo pozabili na vas, na vašo srečo. Tako se je zgodilo, da vam ni bilo dano biti z nami skupno v svobodi. Vam, ki sta jo najbolj zaslužili.

Brez jeze in brez žal besede ste blagoslovili našo srečo in prenašali svojo nesrečo. Samo eno ste upali od nas, da uporabimo svojo svobodo za to, da rešimo vas. Dan na dan je bila varana vaša vera, dan na dan ste morali gledati, kako pozabljamo na vse in kako ne znamo varovati

niti sebe. Pozdignili ste svoj glas in nas svarili, mi pa smo preslišali vaše iz krvavečega srca poročene besede in živeli dalje po svoje, v vašo in lastno škodo.

Toda tudi sedaj ni ugasnila vaša ljubezen in ni se zmanjšala vaša zvestoba do nas in ostali ste, kar ste bili — biser med rodoljubi.

Končno je prišlo ono strašno, ko smo Vas morali žrtvovati zaradi sebe, ko smo si kupili srečo z vašo krvjo. Videli ste to, občutili ste to strahoto in kot junaki ste prezrli vse in zaklicali: »Pokorni Italiji, toda zvesti Jugoslaviji!«

Bratje in sestre tam preko! Ene krvi smo z vami, in vaša zvestoba, vaša ljubezen nas je predramila, nas je vzbudila iz mrtvila. Spoznali smo vašo zvestobo, uvideli vašo žrtev, in naša dolžnost je nam jasna. »Pokorni domovini, zvesti vam«, to bodi naše geslo, to bodi naš klic!

Pokorni bomo domovini in izpolnjevali vse njene zahteve, da bo močna, da bo v stanu izvesti to, kar zasluži vaša zvestoba in kar je dolžnost naša. Vsemu narodu bomo vepili to geslo, ves narod bomo prerodili v vidovdanske junake, da bo maščevano vaše trpljenje, da tudi vam zasije solnce svobode.

To je naša prisega, naša obliuba vam, bratje, ki vam je usojeno še tuje igo.

Vladimir Miselj:

Narodno gospodarstvo in socialni problemi.

Lahko trdimo, da je pri nas malo ljudi, ki se bavijo z ekonomijo kot znanostjo in njenimi odnosi s socialnimi problemi. In vendar so ti odnosi najvažnejši za vsak narod. Največje je po številu tistih, ki pohajajo ekonomske fakultete z namenom, da bodo dobri trgovci, ravnatelji bank itd., nekaj jih je, ki se lotijo študija radi študija samega; malo pa je tistih, ki bi dobili nagib k tej nauki potem, ko so videli siromašne dele mesta ali pa naše zapuščenosti vasi.

Te besede so nasveti in so namenjene v prvi vrsti visokošolski mladini; v njih bo našla samo nekoliko smeri za študij.

Velika vojna je popolnoma izpremenila politične in gospodarske razmere. Močnata carstva, o katerih obstoj ni nihče dvomil še začetkom vojne, so se zrušila, kronane glave so šle v pro-

gnanstvo, novi narodi so vstali iz ruševin. Države, gospodarsko bogate pred vojno, so izgubile velika prihodna gospodarstva in sosedje so obogateli na njih račun. Nove politične in gospodarske ideje so se pojavile vsopod in vsi narodi hočejo obogatiti čez noč. Hočejo obogatiti na vsak način, kakor so se širile države pred vojno, zraste sebičnemu načelu: my country right or wrong! kakor pravi Anglež: kaj me briga, samo da je v prid moji državi!

Vemo, kam nas je dovedlo ravnanje veselih zgrajenosti na tem načelu, in ni dvoma, da nas bo tudi to navarovalo ravnanje v gospodarski sferi v državah samih privedlo do gospodarskega klanja, do borbe na nož med organiziranim delavstvom in vzemogocnimi trudi in drugimi organizacijami kapitala — ako ne bo kmalu leka.

Ali to samo mimogrede! Dejstvo je, da je pri nas še mnogo ljudi, ki gledajo na nove pojave, n. pr. na želje delavskih mas in vseh tistih, ki so imeli do vojne ravno dovolj za življenje, s sovražstvom in hočejo priklicati stare razmere. Meni se zdi njihov klic brezupen, ker stare razmere se ne dajo več prirediti na dan; prevelike izpremembe so se izvršile. Ekonomistu se nudi v prvi vrsti ta le glavna vprašanja, na katera bo moral najti odgovor:

1. Kako napraviti konec slabemu gospodarskemu stanju v Evropi: posušeni hiranja mladih sil, ponekod celo umiranje.

2. Kako sanirati porušene finančne stanje evropskih držav in izplačati grozno dolgo.

3. Kako odpraviti vsesplošno nezadovoljstvo z gospodarskimi razmerami.

Ekonomist bo iskal zvezo med temi vprašanji in se vprašal, v koliko so ti pojavi krivi splošnem nezadovoljstvu; pri iskanju pa bo imel vedno na umu, da leži na dan vsak zahtev po izboljšanju položaja osnovno pravo človeka in pa, da je najvažnejši ekonomski faktor človek.

Točka, okoli katere se bodo sukala vsa ekonomska vprašanja, pa bo narodno bogastvo. Vprašal se bo torej po vsotah, zakaj je taisto ponekod tako neenako porazdeljeno. Angleški profesor ekonomije iz najboljši statistik dr. Bowley v Londonu nam je povedal da so bili v Angliji prihodki iz narodnega bogastva porazdeljeni takole: 1/4 (eni desetini) prebivalstva Anglije gre ekono polovica prihodkov iz cele narodne dividende, ostalih devetina pa druga polovica. Tako je bilo v Angliji tik pred svetovno vojno (v. dr. Bowley: The division of the product of industry).

Za marsikogar to številke ne bodo imele nobenega pomena; ekonomist pa bo videl, koliko milijonov je v Angliji do vojne želelo živeti in našel bo odgovor na mnogoteri pojav v sedanjem angleškem življenju.

Ker smo tudi mi bli do vojne in hočimo se sedaj v smeri zapadnih narodov, bo ekonomist vsikoval najti statistične podatke tudi za naše zemlje in bo po tem iskal leka.

V to svrhe bo študiral pravno in socialno zakonodajo in videl, kako prehajajo imetja od državljanov na državljan, v kolike brani država delavca; ali imamo zavarovanje proti nezgodam, za boleznimi, nezmožnostjo itd. Biologija pa ga bo podučila, kako se važne lastnosti posredujejo itd.

Pri reševanju vseh teh problemov pa je potrebna previdnost. Navedem samo besede angleškega ekonomista dr. Marshalla:

»Končni cilj (socialne ekonomije) ni, da postavi ekonomske zakonitosti, te ostanejo političnim prišajem in učiteljem osnovnih pojmov. Postaviti mora-

mo principe iz poročil in analiz in jih aplicirati tako točno, da se bodo tisti, ki iščejo znanost radi nje same, vse bolj strinjali s splošnim značajem smeri, katere moramo pričakovati od katerekoli vrste pogojev in da se bodo celo v nekoliko strinjali z akcijo, najprimernejšo tem pogojem. V socialnih znanostih leži še neka posebna težkoča. Nihče ne more imeti v izdatni meri neposrednih informacij o razmerah in dejstvih, ki se tičejo katerekoli oddelka; za to mora biti nezaupnost dolžnost vsakega učenjaka itle. (v. dr. Alfred Marshall: Industry and Trade).

Ali vsi ti nasveti ostanejo brezupni, ako učenjaka ne spremlja pri reševanju socialnih problemov živa domišljija. Brez nje bo podobem tistemu uradniku v vojnem ministertvu ki je dan za dnem prešteval gubitke na fronti in beležil in vzklikal: 1000 mrtvih! kakor bi rekel: sinoči sem izgubil pri taroku.

Ta živa domišljija, prepojena s čustvom pravega kavalirstva napram slabšim slojem naše družbe, je torej osnovni pogoj, ako hoče ta študij koristiti človestvu.

Spominjam se besed prof. poljedelške ekonomije na kembridški univer-

zi Pigona, ki jih je zaklical Angležem že leta 1915, po vrnitvi z italijanske fronte:

»Ako bodo narodi, v strahu pred ponovnim konfliktom, trošili svojo silo na blazne vojne priprave na suhem, na morju in v zraku, ali pa bo njihov razum premagala strast in ne bodo hoteli kupovati eden od drugega stvari, ki so jim potrebne in ki jih njihov sovržnik spretno izdeluje, potem ni misliti na skorajšnje gospodarsko zboljšanje in gospodarski napredek bo ovrzan. Ako pa bo stopil na mesto bahanja z zmago in vplija za maščevanjem rešen mir in bo prinesel s seboj mir čustva, in bo ta mir čustva uveljavil v življenje resničnih dobrih sosednih odnosov, potem na bo zlo v ekonomski sferi neopopravljivo in morda celo ni bilo popolnoma zaman. Porušena tvorila civilizacije se bo morda vendarle dala zgraditi — preko grobov naših prijateljev.«

Pripominjam, da so bile te pogumne besede zapisane takrat, ko je najbolj vohral vojni bes, izzvalo silno ogorčenje v angleški javnosti. Toda učenjak se jih ni ustrašil napisati. Zraven previdnosti torej tudi poguma in to tudi ob usodni uri!

Aneksijska proslava v Julijski Benečiji.

V Gorici, 6. februarja.

Po glasovih iz Trsta je bilo soditi, da se aneksijska proslava v Julijski Benečiji odloži za delje časa ter se morda čez mesec dni ali še kasneje proslavi aneksija na kar mogoče najslajnejši način. Zadnje dni pa se je na tihoma določilo, da se proslava samo za Trst odloži, drugo ozemlje pa proslavi aneksijo dne 6. februarja. V soboto šele so proglasili iz Gorice, da bo v nedeljo aneksijska proslava. Priredili so vlake in prišlo je v mesto mnogo ljudi sicer, nikakor pa ne toliko, kakor se je mislilo, kajti treba vpoštevati, da tudi velik del italijanskega, predvsem furlanskega ljudstva, ki nima prav nobene volje, ogrevati se za aneksijo, ki je vrgla že sedaj na tisoče in tisoče regnikov v deželo, kjer odtemlejo domačinom kruh izpred ust. Kaj šele bo! Po ulicah in cestah je bilo obilo radovednežev, proslavljalcev pa so tvorili Italijanaši, tisti ljudje, ki so komaj čakali, da pride dan njihovega maščevanja nad — Jugoslovenci. Avstrijski režim na jugu jih je tako vzgajal in tako so vzrastli v sovražstvo proti nam. Ti ljudje, iz katerih so se rekrutirali tudi fašisti, so imeli večraj svoj dan. »Ščavi« so sedaj našli! Sedaj jih bomo! Pa jih ne bodo, ker Jugoslovenci se zavedajo sedanjih časov in se ne dajo potopiti. Aneksijska proslava v znamenju karnevala filu ni prav nič imponirala, marveč le podkreplila jih je v njihovi obrambi. Ako smatrajo Italijani in Italijanaši anek-

sijsko proslavo za predpustno priložitev, se vidi, da ne polagajo na pridobitev Primorja v resnici one velike važnosti, katere so sicer polni italijanski nacionalistični listi, in da ne verujejo v tisto tako poudarjano priključitev »per sempre« ...

Gorica je bila včeraj svečano odeta in Travniki polni ljudstva, zastav, palo se je tam, vzklakalo, godbe so svirale, topovi so pokali, ob 10. dopoldne pa je bila slovesno proglasena aneksija »Julijske Benečije« k Italijanskemu kraljestvu. Na municipiju so odkrili spominsko ploščo Goricanom, ki so padli za »odrešenje« dežele, na pokopališču so se poklonili tem junakom. V mestnem vrtu so opoldne svirale godbe, popoldne pa je šel spreved s Travnika na divizijski športni prostor, kjer so bile razne tekme in igra. Zvečer je bila razsvetlijava, grad v umetnih ognjih, v gledališču ples. Torej obilo predpustnega razveseljevanja, katero je prevladovalo nad aneksijsko proslavo. Slovenci so povedali že naprej svoje stališče napram aneksijam proslavam, ustanovili so svoj obrambni sklad in se držali daleč proč od italijanskega rajanja. Ogledal pa si je Italijansko raznosajenost seveda marsikdo in si mislil svoje.

Goriški župan Bombič je izdal manifest, v katerem napoveduje mir vsem ljudem, ki so dobre volje, vojno pa vsem onim, ki bi stremili po sovražstvu in barbarstvu. »Dajte nam sigurnost, da ne bo za bližnje in daljne

Fran Govekar:

150

Suitanje.

(Dale.)

»Prismojena si, Vika! Kahl in Thurn bi mi bila še ljubša snubca! Sicer pa si še otrok in ne spodobi se ...«

»O, papa, glej! ... ali je mrtev?« je tedaj vzkliknila Viktorina. »Jo, kako ostudno je to!«

Iz ozke ulice — današnje Lingarjeve, ki je bila takrat še brez imena — je na nizki clzi peljal mestni stražnik Kozlevčar moško osebo. Kakor prazna vreča je ležal mož z glavo navzdol na obrazu klobuk, roke tega kakor dvoje drogov stegnjene pred se, kolena pa sta moleči kvišku, ker sta se stopali oprali ob vozičkov rob. Za vozičkom se je pehal tolpa žensk in otrok.

»Obesil se je! Za mesarskimi lopami tik za škofijo! — Pijanec smrdi še zdaj po žganju! Skoro poln polič ga je požrl — predno se je! — Že ponoči je bil moral obesiti, ker trd je kakor polenovka. — Pa kdo je? — Ali ga poznate?«

»Strani! Ne poznam!« je zarežal Kozlevčar. »Ljubi Bog, kakšna je ta policijska služba! Ponoči in podnevi na nogah, zdaj pa naj bom še za konjederca ter naj vlačim mrhovino po mestu! Hudič vzemi moje pasje življenje!«

In Kozlevčar je bled od togote porival dalje preko frančiškanskega mostu cloz z obseščencem, zdihoval in preklinjal ...

Pol ura kasneje se je vračal Kraus iz poslopija centralnega gubernija. Bil je silno poparjen. Zvedel je, da ima gubernij zopet nov naslov — k. k. Landesverwaltungsamt. — da se mora Moralna in Le Nobla do pike natančno ubogati in da je general Friant naravnost ogorčen nad neposlušnostjo ravnatelja pl. Gerstorfa, ki se upa zahrbtno rovariti proti pravicam francoske republike. Ali je taka hvaležnost Kranjske za Buonapartovo plemenitost? Ali se pozablja, da ni Buonaparte naložil deželi niti krajcarja kontribucije? Parirati ali pa se pomenimo drugače!

»Če zdaj zvedo doma, kaj sem iskal po Ljubljani kakšen odgovor so mi dali!« se je praskal Kraus, se zerbil še huje in nos se mu je podaljšal preko gorente ustnice. »Ali bi ne bilo najpametneje ostati v Ljubljani na varnem, dokler ne izginejo iz Idrije poslednji Francozi in ž njimi makari vse srebro, — hudič ga vzemi!« Toda ravnatelj me pričakuje nestrno — Roza je vsa v skrbeh ... Dolžnost me kliče, a čaka me bržčas tudi krogla. O, o, človek bi se najrajši obesil!«

Naravnost v Rechterjev hotel se je vrnil Kraus s hčerko, urno poobedoval, potem pa je šel v sobico ter izjavil ležno, da se ne gane nikamor več, ker je truden in bolan. — jutri na vse zgodaj pa se odpeljeta z vrhniško pošto ...

Viktorina se ni brigala za očetove skrbi. Na oknu je slonela in gledala na živi trg pod seboj.

Malo pred dvema pa je prihrdrala po Špitalski ulici karosa, v katero sta bila vprežena dva para vrancev, na njih zopet konjarja in fraku in visokih škornjih, z belo lasuljo in opornim cilindrom na glavah, ob karosi pa je jezilo na vsaki strani po šest suhih, zarijavlih orjakov v orožju.

»Zdale odhaja! Še poslednjič naj ga vidim!« je šinilo dekletu skozi možgane. In steklo je iz sobe na trg ter se postavilo pred Roblov vodnjak na najvišjo stopnico.

Hip na to je videla prihajati iz škofovskega dvorca Lavaletta, za njim Buonaparte ter trop generalov in visokih častnikov. In še hip nato se je karosa odpeljala, pridrla mimo vodnjaka ter krenila v Špitalsko ulico.

»Z Bogom! Do svidenja!« je zaklicala Viktorina in mahala s čipkastim robčkom.

Ob karosinem oknu se je pač videlo vpadlo, blede, kakor iz mramorja izklesano lice Buonapartovo. Toda ni se ozrl, ni je opazil ... »Bog ž njim!« je dihalo dekle ter gledalo za karoso dolgo, dolgo ...

Prav tisti hip je priplezal Kozlevčar v drugo nadstropje kazine in kopeli na Starem trgu. In potrkal je na znanih durih.

»Kdo je? Le noter!« je zaslišal Verderberičin glas.

»Če ne zamerite, gospa, dobrotnica: no-vice prinašam.«

»Buonaparte je v Ljubljani? Že vem!« se je otesla in mu obrnila hrbet.

»Tudi gospod general Murat!«

Kar zavtilo jo je ... zardela je, si pritisnila roko na srce in zavzdihnila: »Resnično? O ...!«

»In Grega Danè se je obesil ...« je nadasljeval.

»Jo! Zares?«

»Obesil, čisto zares, in prav zdajle sem ga peljal v mrtvašnico k sv. Krištofu. V pljanosti se je, mrha! Zganja se je napil, predno se je končal, norec!«

Verderberič so se ušibila kolena, pobledele je in sedla. Strašna slutnja jo je obšla.

»Pijanec — šema — dà ...« je jecljala, »Ampak vendarle — revež, — revež! Oh, rad me je imel, — saj ne veste, kako me je imel rad! Žalil, osramotil me je ... Ubila bi ga — raztrgala na koščke ... Strahopetec, čenča, res ... pa vzlic temu revež, nesrečnik! In solze so jo obile ...

Kozlevčar je strmel.

»Vi jokate? — Ko sem prišel povedat njegovi ženi, je zaklela in pljunila.«

»Njegova žena? Ali se je vrnila? — O, zaradi nje se je — le zaradi nje!«

»Zaradi nje ... zaradi sramote in zaradi pljanosti!« je pritrtil Kozlevčar.

Kakor bi se bila osvobodila težke krivde, je zopet oživela, ko ji je obširno pravil, kar je zvedel o poslednjem sestanku pokojnikovem z neizprosno ženo. Zvedel je v Danečinski hiši, pri kuharici, marsikaj pa si je izmislil.

Brate, za brate našega rodu in za one vseh drugih rodov ostala zmagala brez dobrih sadov. Zupan Bombič je poslal na kralja brzojavko, izrekajoč udanost in proslavljajoč ga kot zmagovalca. Genedaj Diaz je poslal pozdravno brzojavko. Iz Rima ni bilo nobene zastopnice, dasi so v soboto zatirjali po Gorici, da pride več poslancev in generalov. Tako je ostala slavnost v čisto domačem okvirju. Predsednika italijanske zbornice in senata sta poslala v Gorico in Poreč brzojavki, obžalujoč, da se noben član vlade ne more udeležiti proslave. Pošillajo pozdrave. To je vse. Slovenskeje bo menda v Trstu. Po nekaterih krajih na istrskih otokih in v Istri so proslavili aneksijsko je tekoma proslava tedna. Gorški občinski svet je čutil potrebo ob tej priliki, da je izpremenil nekaterim ulicam imena. Via Monache (Nunska) se imenuje sedaj Via Co-

milio Benso di Cavour, Via Caserma je Via Oberdank, Via Giannata je Via Rismondo, prostor pred gradom se imenuje Bastione della Serenissima. Travniki sredi mesta se imenuje sedaj Piazza della Vittoria, torej ime Piazza grande ni bilo več dobro, ali Travniki ostane Travniki in iz ljudskih ust ga ne spravi nobena izprememba. Prilicno tako, kakor v Gorici, je bila slavnost tudi po istrskih mestih. Italijanska predpustno veseljačenje. Resnega nič. Pustni korzo je nadomestila letos aneksijska proslava. Jugoslovenci v vsem Primorju so ostali mirni in tako je imela vsa slavnost zloži italijanski značaj. Ogrorna večina v deželi se ni udeležila aneksijske proslave. S tem naj računa italijanska vlada in to stavljamo danes pred oči zaveznikom Italije pa tudi naši vladi v Beogradu.

Politične vesti.

== Francoski vojni minister o sprejemu generala Francheta. Minister za vojno in mornarico je prejel tole brzojavko: »Gospodu ministru za vojno in mornarico kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Beogradu. Ravnokar doznavam o visokem odlikovanju generala Francheta d'Esperay, ki je imenovan za vojvodo dične jugoslovenske vojske, kakor tudi o velikih manifestacijah, ki so se v Beogradu vršile za našo vojsko. Smatram za svojo dolžnost, da se Vaši ekselenciji osebno zahvalim za ta velika častčenja in za blagohotno naklonjenost naši vojski, s katero nas je počastil vrhovni poveljnik jugoslovenske vojske, kraljevič-regent Aleksander in vse prebivalstvo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vojni minister Barthou. — Ta znak velike pažljivosti in ljubavi, s katero so Francozi preko našega vojnega ministra počastili ves jugoslovenski narod, je v vseh krogih zbudil veliko simpatijo.

== Demokratijski klub o tiskovni svobodi. Dopisnik »Rileja« javlja, da je demokratijski klub smiselno razpravljal o načrtu ustave, zlasti o svobodi tiska. V debato je posnel tudi ravnanje »Pravice, Manojla Šoklija. Kot jamstvo za svobodo tiska se predvideva: predrutev razmerja tiska države ter ugotovitev dejanj, ki jih listi ne smejo zagrešiti napram državi. Za tiskovne delikte se določajo poročna sodišča. Listi se smejo ustavljati edino zato zaradi žalitve veličanstva in članov kraljeve hiše ter tujih vladarjev, kakor tudi zaradi poziva k orožju proti obstoječemu redu. Cenzura je prepovedana, izjemni v slučaju vojne.

== Zatišje v politiki. V Beogradu je odpotovala večina poslancev, tako da je od vsake skupine ostalo tukaj le nekaj poslancev, ki bodo skupaj s člani raznih odsekov vodili posle strank.

== Trgovinska pogajanja z Italijo. V ministru za trgovino in industrijo se vrše priprave za sklenjanje trgovinskega dogovora z Italijo. V ta namen se sestavi posebna komisija, ki bo zbirala vse potrebne materiale. Čim bo njena naloga končana, bodo italijanski delegati pozvani na porazgovore, ki se bodo vršili v Beogradu.

== Zemljoradniški in vlada. Zemljoradniški so pripravili pogoje za vladu, ako pristane na njihovi 22 točk in na nekaterih praktičnih pogoji, ki se sedaj izdelujejo. Ti praktični pogoji se nanašajo na izvoz, uvoz, carino, varstvo agrarnih pridelkov, otvarjanje strokovnih šol, delo za ljudstvo, itd.

== Občinske volitve v Beogradu. Danes, v ponedeljek se sestavi končnojavna sporazumna lista za občinske volitve v Beogradu. Demokratijski klub bo jutri označil svoje kandidature. Hkrati se bo definitivno določil dan občinskih volitev. Sodijo, da bodo volitve dne 28. februarja ali pa 7. marca.

== Vprašanje senata. Radikalni klub je imel dne 4. t. m. sejo, na kateri je razpravljalo o senatu. Za našo agencijo zbornico je govoril poslanec Ljuba Jovanović, proti pa poslanci dr. Laza Marković, Čosić in Jovan Jovanović. Za senat so poleg gori omenjenega poslance Ljube Jovanovića še gg. Šojan Protić, dr. Vesnić, dr. Nimčič Radonić.

Iz naše kraljevine.

== Strossmayerjeva proslava na vseučilišču v Zagrebu. Včerajšnji 106. rojstni dan velikega jugoslovenskega škofa je posebe proslavila zagrebaška univerza. Ob 12. so se abrali profesorjski zbori vseh fakultet, tehnične in visoke trgovske šole obenem s dijaštvo v avli in tu je izpregovoril o Strossmayerju rektor prof. medicinske fakultete Radonić ter naglašal Strossmayerjevo delo za narodno edinstvo. Slavnosti se je udeležil tudi konzul republike poljske dr. Szecspanski s svojim tajnikom dr. Lubacsewskim. — Proslava se je odredila zadnji hip in je bila tem umestnejša, ker je baš Strossmayer osnovatelj zagrebaške univerze. Kolikor vemo, je ministrstvo prosvete že odredilo, da naj se neke slavnosti po šolah in učnih zavodih vrše po vsej državi; tokrat je bila Strossmayerjeva proslava le še pokrajinska stvar.

== Zborovanje delegatov jugoslovenskih novinarskih organizacij. Zagreb, 6. februarja. Danes so se pričele

Vukčević ter ministra Uzunović in Trifković.

== Ustavni načrti strank. Vele sklepa zadnje seje narodnega predstavništva, da se parlament sestane po tem ko ustavni odsek dovrši svoje delo, so se poslanci razšli domov. Ostali so le nekateri poslanci, ki v raznih odsekih nadaljujejo delo za konstituantno. Dosele se ve, da bodo vsi klubi predložili ali načrt ustave, ali nekatera izprememba. Pri republikanoidih izdeluje načrt ustave narodni poslanec Jasja Prodanović. V jugoslovenskem klubu delo glede ustave še ni zaključeno. Klub vztraja na stališču pokrajinske avtonomije, in sicer v njihovih zgodovinskih mejah. Naslanja se na primer Nemčije in Ameriko. Del jugoslovenskega kluba zastopa v vprašanju pobiranja davkov stališče takozvanega »Doppelsteuersystema« in je za centralizacijo pošte, brzojav, prometa in vojske. Ustavni odsek zemljoradnikov je sklenil po daljši debati, naj se nazivlje država »Jugoslovenska«, in sile s motivacijo, da so naslovi držav v slovenskem duhu vedno pridevališke, nikdar samostojne oblike. Kralju naj ostane naslov »kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev«.

== Naše Narodnega kluba. Beograd, dne 6. februarja. V krogih Narodnega kluba se vedno upajo na možnost, da se pred končno odločitvijo v ustavnem odseku stvari tako razvijajo, da vlada ne bo imela trdne večine. V tem slučaju upa Narodni klub, da je možna izprememba v konstituantni in v vladi.

== Muslimani in ustava. Muslimanski klub je definitivno zaključil presenečenje predlogov o izpolnitivnosti in izpremembi ustave. Muslimani zahtevajo, da se jim zagotovi svoboda konfessije, verska avtonomija in uprava verskih fondov, dalje, da se sestavi iz kompetence šerifskih sodišč rodbinsko, ženitno, dedno in varstveno pravo. Muslimanski klub stoji na stališču dvodolnega sistema, a se ne bo preveč potegoval zanj.

== Izvedba agr. reforme v Dalmaciji. Radi sporadov v Dalmaciji med najemniki in posestniki so posetili krije semljoradniški poslanci. Lovričević, Vračlović in Franić ministra za pravosodje in za notranja dela ter se dogovorili v sporazumu s ministrom za agrarno reformo, da se takoj uredi agrarna reforma v Dalmaciji. Poslanci so ministrom izročili obširne spomene.

== Seja ustavnega odseka. Prihodnja seja ustavnega je danes v ponedeljek ob 10. Nadaljevala se bo generalna debata.

== Nove odločbe pri fin. ministru. S sklepom ministra za finance se ustanovlja pri generalnem nadzorništvu ministru za finance ožji posvetovalni odsek petih oseb. V ta odsek bo imenovan po en zastopnik trgovine, Narodne banke, trgovske zbornice in uravnilni beogradске borze.

== Debrečini in Tisza. Kakor javlja »Posti Hirlap«, je senat debrečinskega vseučilišča poslal državnemu opravniku predlog, kjer se prosi za dovoljenje, da bi se imenovalo vseučilišče po imenu Stefana Tisze.

== Konferenca delegatov jugoslovenskih novinarskih organizacij. Konferenca se udeležujejo vsi delegati, razven g. Cvetkovića in Beogradu, ki ni dopel v Zagreb. Konferenco so vršili ves dan in se jutri nadaljujejo. Zvečer se vrši na čast delegatom v Novi Pivarni svečen banket.

== »Obzorje« prodaja. Zagreb, 6. februarja. Današnje »Novosti« poročajo, da je delniška družba Tipografija, ki je lastnica »Jutrnjega lista« in »Večera« kupila dnevnik »Obzorje«.

== Stanovanja za železničarje. V gradbenem ravnateljstvu prometnega ministristva se izdeluje načrt za provizorno sezidanje stanovanj za železničarje v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. V to svrhu je več milijonov dinarjev stavljenih na razpolago.

== Papež za vojne sirote. Papež Benedikt XV. je preko papeškega nunciata poslal pol milijona dinarjev za vojne sirote Jugoslavije.

Neodrežena domovina.

== Volilno zibanje. Snujejo se po občinah volilni odbori, ki hočejo prav marljivo delovati za volitve po navodilih političnega vodstva v Trstu. Taj-

ništvo »Edinost« ima v Gorici svoj odsek, ki obsega goriško okolico. Tolmin, Gradiščanski okraj, na Krasu komenski okraj, Idrijo in Vipavski okraj,

Vsi stanovi, vsi sloji morajo sodelovati, kajti pomen volitev je silno velik. — Člen I. volilnega reda določa, da so volilci vsi oni, ki so izpolnili 21. leto do 31. maja onega leta, v katerem se sestavlja volilni imeniki. Tako stoji v zakonu. Generalni civilni komisariat pa je razposlal vsem županom navodila, ki pravijo, da je volilci oni, ki je dovršil najkasneje do 31. maja 1920. svoje 21. leto. Torej pomota za celo leto! Ali je to res pomota ali se hoče na ta način opehariti jugoslovenske volilce za volilno pravico? — Iz lastne poročajo, da se tudi tam vrše pridno priprave za volitve. Pričakovati pa je povsodi velikega italijanskega nasilstva in prevare, kajti italijanski elementi napno vse sile, da bi pokazali v nasprotju z resnico, da je »Julijška Benečija« skoro za italijanska.

== Izročitev progo Sibenik - Koin. V Sibenik je iz Rima prišla železniška komisija, ki bo našim oblastim predala železniško progo Sibenik-Knin. Predaja se vrši dne 8. februarja.

== Komisija za predrutev nožna osoba na srednjih šolah v Julijški Benečiji je pričela svoje delo 4. t. m. v

Rimu. Jugoslovenske srednješolske učitelje zastopa prof. Budal.

== Iz Sibenika poročajo, da so dobili iz Zadra vest, da zapuste Italijani okupirano ozemlje do konca februarja. Danes, 7. t. m. se je otvorila v Sibeniku realna gimnazija. General Taran-to je obljubil, da vrne te dni sibeniki godbi zaplenjene instrumente in da bo derekviral zasežena društva.

== Vse iz Dalmacije. Predsednik dalmatin. deželne vlade dr. Krstelj je bil pri ministru za notranjo stvar Draskoviću in mu je poročal o položaju v Dalmaciji. Sodijo, da je prišel v Beograd zaradi vzpostavitve naših oblasti v krajih, ki jih bodo Italijani izpraznili.

== Iz vseh krajev zasedene Dalmacije prihajajo oredni vladi in klubom konstituantne prošnje, iz katerih so razvidne obupne politične in prehrabne razmere. Prosi se za intervencijo da se pospeši evakuacija italijanskih oblasti. — Italijanske oblasti so trgovca Dančevića iz Jelše v Zadru privedle ukenjenega v zapor, ker se je ameriškem poveljniku pritožil, da se mu Italijani rekvirirali stanovanje, a za zanj nič plačali.

Glasovi iz Koroške.

Klic koroških Slovencev.

Kakor se poroča, bo začela razmislečna komisija v kratkem določati definitivno mejo med sedaj avstrijsko Koroško in Jugoslavijo. Usoda koroških Slovencev naj se torej za vedno odloči. 15.000 glasov za Jugoslavijo, to je čez stotisoč slovenskih duš naj se za vedno podjarmi Nemški Avstriji, oni Avstriji, ki je bila premagana, ki povzročila toliko gorja na svetu. Čez stotisoč Jugoslovenov naj se žrtvuje Nemcem, ki so hoteli uničiti ves svet, samo da bi ostali vrhovni gospodarji sveta. Grozovitosti, ki so jih morali v največji meri pretrpeti od Nemcev Jugoslovenci so dovolj znane. Jugoslavija je žrtvovala vse za svoje zavezništvo. — Avstrija se je razsula. Državna in deželna meje so izginile. Nastale so narodne države. Tudi Jugoslavija je veličastno vstala. Veselo obmejnih Slovencev, osobito nas koroških Slovencev, je bilo nelzerno. Bili smo rešeni stoletnega suženjstva. Rešeni? Ne! Prehitro je bilo naše veselje. Po intrigah tujih diplomatov, se je začelo barantanje s koroškimi Slovenci. Nastala je kar razloga zopet deželna meja Koroške. Določil se je plebiscit. Z geslom »Koroška — Korošcem« so Nemci z največjim lumenjarijem, podkupovanjem, groženjem, lažmi in hinavstvom dosegli pri glasovanju večino. In na podlagi tega sleparskega glasovanja nas hočejo kratkoma priklopiti k premaganim Nemcem. Kdo? Naši lastni zavezništvi! Kje je tukaj pravica? Vprašamo: Na kateri podlagi je ostala koroška deželna meja? Kako je mogoče, da bi čisto slovenski kraj, oziroma kraj z velikiško slovensko večino melec ob Jugoslavijo, pripadl na podlagi skupnega glasovanja Nemcem? Nikdar! To se ne sme zgoditi! Nikdar se ni čulo, da bi zmagovalec žrtvoval svoje lastne rojake premagancu. Zato povzdignemo naš glas k vam naši bratje Jugoslovenci! Usodna ura se nam bliža. Storitvi vsi svojo dolžnost. Rešite nas! In vi, bratje Srbi! Sveto vam je Kosovo polje — sveto vam mora biti Gosposvetsko polje! Naj ne bo Srba, Hrvata, Slovence, ki ne bi stal ob odločitvi naši uri na naši strani in vi, naši voditelji, kje ste? Ko ste videli naš obup, naše solze

ob koncu glasovanja — ste odšli. Odpoklicala vas je domovina. Koroški rojaki, duhovniki in učitelji, naš edini up — so pregnani. Ne smejo nazaj. Nemci tako hočejo. Slišite, bratje! Premagani Nemci zahtevajo in velevali tako, tebi zmagovalka Jugoslavija. Sedaj smo sami — čisto sami! Nemci so nas oropali vsega. Vzeli so nam slovenske šole, pregnali naše slovenske duhovnike, dali pa so nam samo nemško uradništvo in nemške biriče. Kdor je glasoval za Jugoslavijo, ni varen življenja. Kot zver, Slovence ne najde nikjer pravice. Slovenska pesem je utihnula. V kratkem bo morala utihniti tudi slovenska beseda. Naše otroke bo Nemec s silo ponemčil in vzgojil iz njih lančarje. Nemec ne pozna manjšinskih pravic. In ti naša ljubljena Jugoslavija pustiš to velati? Pustiš, da umirajo tvoji sinovi pod krutim gospodarstvom premaganih Nemcev?

Po razsulu stare Avstrije, so zahtevalo vse nove in druge obmejne države strategične meje proti Nemški Avstriji. Italija je zahtevala celo proti svoji zaveznici Jugoslaviji strategično mejo in dobila jo je. Žrtvovali so se stotisoči naših rojakov »zavezništvi« Italiji samo zato, da si je zagotovila svoje meje. In mi? Ali smo že čuli, da bi Jugoslavija kdaj zahtevala na koroškem delu strategično mejo proti Nemcem? Ali bo tudi tukaj Jugoslavija premaganemu Nemcu dovolila, da si sam napravi strategično mejo proti zmagovalki Jugoslaviji? Mi koroški Slovenci zahtevamo, da vsi poslanci kot en mož nastopite za strategično mejo proti premaganemu Nemcu in to v prid antani sami. Našim zaveznikom Francozom, Italijanom in Angležem ne more biti vse eno, če ima Jugoslavija proti Nemcem odprto ali zavarovano mejo. Jugoslavija si mora zavarovati svojo državno mejo in tako rešiti delno svoje rojake. Italija je danes naša prijateljica. Opa nas mora v naši zahtevi podpirati, kar je tudi v njeno lastno korist. Vi pa, dragi bratje Jugoslovenci, ne zapustite nas! Vi, naši bivši voditelji! Vsi izvoljeni ljudski zastopniki, vsi na krov! Pozabite strankarske prepre, združite se in rešite brate v slovenskem Korotanu. Rožani.

Dneevne vesti.

V Ljubljani, 7. februarja 1921.

== Naši klerikalci v radikalni luči. Pretežna večina srbskih radikalcev dobro pozna preteklost in politično delovanje slovenske klerikalne stranke. Zato se je dala le nerada upreči v zvezo s Koroščevimi pristaji takrat, ko je vodil radikalno politiko Stojan Protić. Ko pa je to zvezo v državnem interesu razbil Nikola Pašić, se je prijateljsko razmerje med radikalci in slovenskimi klerikalci docela ohladilo. In tako se je zgodilo, da vodijo sedaj glasila radikalne stranke najlutejši protiklerikalno borbo. Na čelu teh listov stoji beogradski »Balkan«, ki s hvalevredno dolednostjo pobija klerikalce in njihovo politiko. V petkovi svoji številki piše »Balkan«: Ljubljanski list »Slovenec«, organ klerikalne stranke dria Korošca, je priobčil v svoji zadnji številki članek, v katerem pripisuje vse zlo v naši ujedinjeni državi velikosrbski ideji. Korošev list zatrdja, da je misel našega narodnega jedinstva pretrpela danes težak udarec, kakor so to zlasti pokazale volitve v Hrvatski. Zakaj? Temu je kriva — tako nadaljuje Korošev organ — velikosrbska ideja, ki zopet dviga svojo glavo. Velikosrbska ideja je izgubila po razpadu Avstro-Ogrske svoj polet, toda ni bila zatrta. Politični in upravni centralizem ni v svojem bistvu ničesar drugega, kakor uspostavitve velikosrbskega imperijalizma. A to je dinamično za našo državo! Torej vsemu je zopet kriva velikosrbska ideja, kakor to trdi Korošev organ. Mi opozarjamo dria Korošca in njegovo stranko, da je njegov list »Slovenec« leta 1914. priobčil pesem pod nadpisom »Srbe na vrbe!« in sicer v dnehi, ko je v imenu te ideje, ki je simbol svobode in pravice, Srbija stopila v svetovno vojno. Pripominjamo, da je

bila samo ta ideja buđen stražar svobode na Balkanu in največja zapreka za vse njene sovražnike. Končno naglašamo, da je imela ta ideja tudi največ svojih mučenk in največ žrtve, da je s svojimi mukami in žrtvami izvojevala zmago in si pridobila pravico do spoznanja. Ako bi ta ideja ne zmagala, bi bil ves slovenski lug rop nemško-avstrijskega gospodarja in tlačitelja, gospod Korošec na bi bil morda »Seelsorger selner k. u. k. apostolischen Majestät« na Dunaju, a ne železniški minister v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zmaga te ideje je nam vsem donesla svobodo, a da n. pr. vlada v našem prometu je danes anarhija, ni kriva ta ideja, marveč krivi so oni, ki hočejo sabotirati plod njene zmage, to našo državo. Morda je med temi tudi dr. Korošec, ki je bil dolgo časa na čelu našega prometa.

== Kulturni delavci podporniki klerikalne politike? Pišejo nam: »Dolež smo mislili, da je pretežna večina naših profesorjev in literatov prožeta z idejo narodnega in državnega edinstva. Ali bo treba to mišljenje korigirati? Izvedeli smo namreč, da je gotovi krog naših intelektualcev sestavljen neko deklaracijo, ki se po klerikalnem receptu s vso odločnostjo izreka za absolutno politično in pravno avtonomijo slovenskih zemlja in nabira zanj podpise.« Priobčujemo ta dopis, izražamo pa obenem mnenje, da je določa izključeno, da bi se naši kulturni delavci dali apoliti na lim klerikalni politiki.

== Načrti ustave in pravosodstvo. O tem vprašanju je podal g. dvor. svetnik dr. J. Babnik temeljit referat zadnji četrtak na številno obiskanem sešanku društva Pravika. Diskusija se bo vršila o tem (in o referatu na predzadnjem sešanku) v sredo 9. t. m. popoldne ob 5. v sodni palači št. 79.

== Vprašanje upravnih svetnikov. V zadnjem času so bili tudi državni funkcionarji poklicani ali izvoljeni v upravne svete raznih bank in industrijskih podjetij, kar je izzvalo javno kritiko. Tudi naš list je odkrito zastopal načelo, da se odpirajo vrata korupciji, ako so višji državni funkcionarji obenem tudi upravni svetniki bank in drugih pridobitnih podjetij. Kakor čujemo, je izdalo predsedstvo deželne vlade sedaj naredbo, ki prepoveduje državnim uradnikom sprejemati mesta upravnih svetnikov pri bankah in industrijskih zavodih. Vsi uradniki, ki so upravljali takšne funkcije, so že izvajali konsekvence ter se odpovedali svojih mest.

== Sklep II. četrtletja na ljudskih in meščanskih šolah bo, kakor čujemo, v soboto, 12. februarja t. l. z običajno razdelitvijo šolskih naznanil.

== Pristojbine za sodne izpite. Minister za pravosodje je izdelal novo naredbo glede plačevanja taks za polaganje sodnih izpitov.

== Razpis ustanov. Društvo jugoslovenskih akademikov v Mariboru razpisuje za svoje revne člane za drugi tečaj šolskega leta 1921/10 ustanov in sicer 5 po 400 K in 5 po 800 K. Pravilno opremljene prošnje (ušočno sričevalo, izpitna oziroma kolokvija sričevala) je vlagati najkasneje do 28. februarja na naslov »Društvo jugoslovenskih akademikov v Mariboru«. Na nepravilne, oziroma pomanjkljivo opremljene prošnje se odbor ne bo oziral. — Odbor.

== Iz rudarske službe. Minister za šume in rube je pomaknil vsilega rud. komisarja inž. Josipa Močnika pri okrožnem rudarskem uradu v Celju v VII. činovni razred.

== Šešerno poroko sta slavila dne 5. t. m. v rodbinskem in prijateljskem krogu goriški rojaka g. Andrej Tomažič, nadučitelj in njegova žena gospa Alojzija, poštarica v D. M. v Polju. Na mnoga leta!

== Južna železnica je sklenila prebivalce vagonov premestiti iz mesta na Brezovico, ker rabi tako žel. vozove kakor tudi dotične reise. Kako se uredi ta stanovanjska zadeva oblihi družin za naprej, bo stvar poverjenstva za socialno skrbstvo, in sicer za odrasle in otroke, ki obiskujejo ljubljanske ljudske in srednje šole.

== Odkup južne železnice. Pomolnik ministra za promet Jelić je odpotoval na Dunaj, da prouči vprašanje južne železnice in zbere podatke glede odkupa proge na našem ozemlju.

== Uradni dan trgovske in obrtniške zbornice se vrši v Mariboru v sredo dne 9. februarja t. l. od 9. do 12. ure dopoldne v prostorih trgovskega groma v Mariboru Jurčičeva ulica 811.

== Psi z deželo in mestni konjač. Ker ne mine dan, da bi se ne prijavili iz ljubljanske okolice ali sploh z dežele kak seštradan pes brez nabožnika in znanke v mesto, bi bilo umestno, da patrulira po mestnih ulicah in trgih mestni konjač.

== Glavna avtomobilska delavnica na Ledini se opusti odnosno preseli v nekaterim barakam in demobilizacijskim blagom v arzenal ob Dunajski cesti. Ostale barake pa se preneste mestni občini kakor tudi vse stavbni prostor med šolskim poslopiem in električno centralo. S premeštvitvijo se je pretekli teden že pričelo.

== Popust pri šolskih knjigah. Zaloge šolskih knjig in učil za Slovenijo je določila pri računih šol. vodstev ki presegajo 150 K, 10% popusta, pri narokih nad 20 knjig pa 5%, ki se da šolam v brezplačnih knjigah za revne učence.

== Pastna nedelja. Brez vsakih velikih incidentov je potekala noč pustne nedelje. Policija je danes zjutraj aretirala nekaj manjih razgrajev. Ker je bilo slabo pogledno vreme, oziroma je začelo popoldne snežiti, je bilo zelo malo izletnikov na hriba. Velikanski pa je bil naval na »Slavčevac« maskarado. Prodali so vse vstopnice nad 2000 komadov. Maskarada je drugače do zaključka potekala mirno.

== Okraden milijone 20-dinarskih bankovcev. Razni kmetje iz njegove vasi so izročili hlapcu Antonu Pogčarju, zaposlenemu v uradniški menzi, večjo množino 20-dinarskih bankovcev v izmenjavo pri podružnici Narodne banke. Novčanice je izmenjal in je denar 3600 kron hranil v suknjici. Brezposelni kleparski vajenec, 16-letni M. R., pa mu je denar izmaknil. Mladí potatopač je denar deloma zapravil, deloma razdelil med tovariše. Njegov mlajši bratce je našel 1200 K, ki jih je tak skril na skriven kraj. »Pošteni najdelje« si je kupil otroški — »avtomobil« za 95 kron.

== Poškodba. Marijana Konstantin iz Škofje Loke, blaginjačarka pri »Slo-nuc«, je včeraj v nedeljo 6. t. m. spodrsnila v kuhinji ter tako nesrečno padla, da si je izpahnila desno roko. Sprejeli so jo v bolnico.

== Bolniška blaginja je kupila hišo. Okrajna bolniška blaginja v Ljubljani je kupila hišo na vogalu Gradišča in Nunske ulice, kjer se nahaja restavracija Fantini (Schmidt). Kupna cena znaša 1 in pol milijona kron.

== Položnice za hrvatsko ozemlje prilagamo današnji številki in prosimo, da se jih naši naročniki tam izvolijo poslužiti čim prej, da jim pošiljanje ne zastane.

Ljudsko štetje izrabljajo profidržavni elementi.

Kakor je doznalo ministrstvo notranjih zadev, izkoriščajo razni elementi ljudsko štetje in popis živine ter razširjajo neresnične vesti, da se popis prebivalstva in živine vrši samo zato, da se antanti poplača javni dolg Srbije. Ker se je doznalo, da se tudi v Ljubljani gotovi ljudje odtegujejo ljudskemu štetju in popisu živine, se še enkrat opozarja, da ljudsko štetje in popis živine ni v nikakoli zvezi s kakimi novimi davki, temveč se vrši ljudsko štetje edinole radi tega,

ker rabi popisni material statistični urad v Beogradu. Taki popisi se vrše po vseh državah in so se vršili vsaki 10 let v bivši Avstriji. Kdor bi se torej odtegujeval ljudskemu štetju ali popisu živine ali pa bi druge nagovarjal, da se temu odtegnejo, bo glasom posebnega naročila ministrstva za notranje zadeve, št. 427, najstrožje kaznovan. Ravnotako zadene naistotažja kaznen vse tiste, ki bi imeli v svojih stanovanjih ali hišah ljudi, ki pri ljudskem štetju niso bili popisani.

Kultura.

Repertoar narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

7. februarja, ponedeljek: zaprto.

Opera:

7. februarja, ponedeljek: Bratje Karamazovi II. Gostovanje hudožestvenega teatra. — Izv. abnm.

Ruski hudožestveni teater.

A. P. Čehov: Črešnjev vrt.

Čehov »Črešnjev vrt« je v ozkem sorodstvu s »Stričkom Vanjo«. Ruska inteligenca na deželi, njeno gospodarsko propadanje, ki se mu ne more in ne zna ustaviti dejanska energija, se slika v nežnih, bledeh, pastelnih barvah v obeh komedijah. V Črešnjevem vrtu pa nastopa nov motiv: zmaga treznega in delavnega ljudstva nad romantično lenobnostjo plemstva. Lopahinov oče je bil še tlačen pri Ranjevskih, sin Lopahin se je dvignil do bogastva in končno kupi posestev Ranjevskih z vrtom vred. Novi rod, prihajajoč iz nižin, malo ali nič izobražen, a zdrav, marljiv in odločen, odrine starega, lehkomišelnega, uživajočega, modrujočega in estetskega se naslajajočega, a za energičen sklep in čin že docela nesposobnega. Čehov je podal zopet celo vrsto živih, z vseh strani preudelnih, pristno ruskih značajev, simpatičnih, še bolj sočasnih vrednih, a vse v vsem nam treznim, podjetnim in agilnim Evropejcem nedoumnih obilomov. prikazni. Veliki ruski humorist je znal podajati tudi naravnost plastično komične osebe, ki sile prijetno očiviljo mirno tekoče dejanje. Tehnično je »Črešnjev vrt« mojsterski, vsaj v igri hudožestvenega teatra mora človek občudovati naravnost in neprisljenost, s katero tečejo prizori ter se prepletajo. Predstava je bila na višku. Ga. Knipper - Čehova, gdnica. Krasnopoljska in Križanovska so izborne umetnice, ki jim stojiča ga. Greč s svojo humorostjo in gdn. Orlova krepko ob strani. Umetniki gg. Kačalov, Maslitičev in Pavlov pogajajo svoje značaje do skrajnosti živo in polno ostali ansambl pa tvori z glavnimi igralci harmonično celoto. Predstava, ki ji je sledilo občinstvo z

napetostjo, se je zaključila s priščno ovacijo.

— Zbirka vojaških zakonov. Priredil dr. Ig. Rutar. V Ljubljani 1921. Str. 108. Založila Tiskovna zadruga. Broš. K 36, po pošti K 1.60 več. Vojaški zakonik naše kraljevine so izšli v slovenskem prevodu. Njih zbirka obsega najvažnejše vojaške predpise predvsem zakon o ustroju vojske, čegar vsebina so določila o vojaški službeni dolžnosti. Pri pripravah za rekrutovanje, za sestavo rekrutnih spisov, za prošnje o vojaških oprostitvah in drugo, bo ta zbirka neobhodno potreben pripomoček za vse urade, posebno pa za vsa županstva in župne urade. Poleg tega so sprejeti v zbirko zakoni o vojaški administraciji, o vojaških nabavah in dobavah, o ženitvi vojakov in določila o invalidskih pokojninah, ki veljajo v Sloveniji. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Sokolstvo.

— Redni občni zbor Sokolske župe v Ljubljani se vrši v nedeljo, 20. februarja t. l. ob 9. dopoldne v Narodnem domu na galeriji telovadnice. Odbor.

Društvena vestil in prireditve.

— Društvo slov. zobotehnikov sklicuje za dne 9. t. m. ob 7. zvečer sestanek pri Novem svetu, Prešernova soba. Ker je sestanek velike važnosti, se prosijo vse nekonesionirane zobotehniške, da se vsi zanesljivo udeležijo. Odbor.

— Zveza jugoslovanskih železnicearjev priredi dne 8. februarja t. l. v veliki dvorani hotela Union plesni venček. Vstopnina za člane 10 K, za nečlane 20 K. Svira godba Z. J. Ž. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Društvo slovenskih leposlovcev. Poverjeništvu za uk in bogostanje potrebuje kataster vseh umetnikov. V interesu umetnosti in umetnikov samih je, da tej zahtevi takoj ugodimo. Prosimo torej vse one leposlovce, ki še niso člani našega društva, da nam takoj naznani svoj naslov, nekar jim pošljemo določeni obrazec v izpolnitev in vrnitev.

Najnovejša poročila.

ČEŠKO-SLOVANSKO-ITALIJSKO PRIJATELSTVO. — MINISTRŠKE NAPITICE.

— Rim, 5. febr. Na dineju, ki ga je priredil zunanji minister na čast Beneš, je imel grof Sforza govor, v katerem je rekel med drugim, da se krijejo bistveni politični interesi Češko-Slovaške in Italije. Italijani ne znajo in ne morejo ločiti moralnih elementov od političnih. Proslavljali je češkoslovaške legionarje in napil Beneš kot interpretu italijanskega mišljenja, češkoslovaški in nerazumljivi zvezi med Italijo in Češko-Slovaško v interesu evropskega mira. Minister Beneš je v svojem odgovoru poudarjal, da se nahaja prvič službeno v Rimu. Šel je na pot z veseljem in stopil na italijanska tla s srcem, polnim spominov. Med vojno je bil večkrat v Rimu, kjer je priskrbel pomoči za osvoboditev svoje domovine. Njegova dolžnost je bila, da je šel v Rim, da izrazi globoko in iskreno prijateljstvo in da se zahvali za italijansko pomoč češko-slovaškemu narodu. Češkoslovaški vojski so imeli čast, da so pripomogli do zmage. Bil je globoko ginen, ko je videl na spominski plošči v dožvi palači v Benetkah ime češkoslovaških vojakov na plošči, ki bo pričala potomcem, da so se tudi Češkoslovaki udeležili odločilne bitke. Po zmagoslavju končani vojni je treba, da se utrdi še bolj solidarnost, ki se je pokazala med vojno. Ta solidarnost se mora spreminiti v intimno sodelovanje za socialno in gospodarsko obnovo vse Evrope. Izrazil je svojo zadovoljnost, da sta italijanski in češkoslovaški narod edina v vseh političnih in gospodarskih vprašanjih. Nato je napil Italijo, velikemu italijanskemu narodu in kralju.

HABSBURŠKE INTRIGE V SVICI.

— Curih, 5. febr. Socialistični »Volksrecht« priobčuje v polemiki s predsednikom Motto, ki je nedavno izjavil da državnemu pravdnstvu niso znane nobene Karlove spletke, nastopna javna vprašanja: Ali pozna državni pravdnik bivšega a. kr. oficirja Viromonta, odpuščenega kurirja apostolskega kralja v Pranginsu? Ali mu ni nikdar zaplenil podatkov polkovnika Vidaleja glede habsburške propagande v Češko-slovaški, Jugoslaviji in Avstriji. Podatkov z lastnoročnimi opazkami bivšega nemškega cesarja? Ali niso to politični manevari? Ali ni imel državni pravdnik dolgega razgovora s načelnikom Karlove propagande in uprave, znanim bivšim konzulom Steinerjem?

dve enakopravni zbornici: politični parlament in socialno-gospodarski parlament. Člani zadnjega naj bi bili izvoljeni na podlagi stanovskih organizacij. Socialno-gospodarski parlament bi bil merodajen za zakonodajstvo v gospodarskem oziru, kakor je to v Belgiji.

KAJ BO Z MANDATOM STOJANA PROTICA.

— Beograd, 6. febr. Verifikacijski odbor je razpravljal o mandatu Stojana Protica in o njegovem pismu, v katerem je naznanil, da ne položi prisage, dokler se ne sprejme ustava. Radikalni člani verifikacijskega odbora so mnenja, da odbor ni kompetenten izreči rešitve v tem vprašanju, ker tega ne vsebuje volilni zakon. G. Protic stoji na stališču, da se mora najprej sprejeti ustava, na katero prišedejo potem kralji in parlament. Zdi se, da je vprašanje Proticevega mandata v zvezi z mandati radičevskih poslancev. To vprašanje pa more rešiti edinole konstituenta sama. Ker pa se bo vršila prihodnja seja konstituente šele koncem meseca marca, ostane to vprašanje še dva meseca nerešeno. Na eni prvi seji konstituente bo postavil dr. Ribar na dnevni red vprašanje prisage in odsotnosti poslancev Stojana Protica in Radičeve stranke. O tem vprašanju bo odločila večina.

DELOVANJE ZA UJEDINENJE.

— d Beograd, 6. febr. V ministstvu prosvete se je sklenilo izdati knjigo, v kateri bo opisano delovanje onih moči, ki imajo za naš troimeni narod velike zaslugе.

VOJNA POSOJILA.

— Beograd, 6. febr. Generalna direkcija državnih dolgov objavlja, da ne priznava bivših avstro-ogrskih vojni posojil.

OBEVZNICE PREDVOJNIN IN VOJNIN POSOJIL AVSTRO-OGRSKE.

— d Beograd, 6. febr. V nekatere beograjskih dnevnikov od sobote 5. febr. sta bili objavljeni dve netočni vesti o obveznicah predvojninih in vojninih posojil bivše Avstro-Ogrske. Glede teh vesti se sklicuje generalna direkcija državnih dolgov na svoji prejšnji objavi: 1. Na več vprašanih, došlih na generalno direkcijo državnih dolgov povodom žigosanja obveznic vojninih posojil bivše Avstro-Ogrske daje generalna direkcija nastopno pojasnilo: Po členu 205. mirovne pogodbe z Avstrijo, členu 108. o obveznicah vojninih posojil, naša država ne prevzame nobenih obveznic teh posojil ter žigosa in zamenjava obveznice samo tako, kakor je določeno v mirovni pogodbi. 2. Z ozirom na to, da ima mnogo naših državljanov veliko število obveznic predvojninih posojil bivše Avstro-Ogrske, ki niso žigosane v določenem roku, je ministvo financ izdalo nastopno naredbo: Nežigosane obveznice predvojninih posojil se morejo žigosati do incl. 15. marca t. l. Ta reka se ne bo podaljšala. Žigosanje se bo vršilo pri delegatih ministrstva financ v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Splitu, Novem Sadu in pri generalni direkciji državnih dolgov.

PRIZNANICE ZADRŽANIH BANKOVCEV.

— d Beograd, 6. febr. Finančni minister je v zmislu člena 25. finančnega zakona izdal generalni direktiji državnih dolgov nalog, naj pripravi vse potrebno, da bi se moglo čimprej izplačati začasne priznanice izpod 1000 K od onih 20 odstotkov, ki so bili zadržani povodom žigosanja bankovcev. Pričetek izplačanja in kraji se bodo naknadno objavili.

KOMUNISTI RAZBILI SOCIJALISTIČNI SHOD.

— d Zagreb, 6. feb. Danes ob 10. dopoldne bi se imela vršiti v kinematografu »Hellas« javna skupščina z dnevnim redom: »Snovanje delavskih sindikatov«, ki sta jo sklicala socialnodemokratska stranka in socialistična radniška partija Jugoslavije skupno. Poročati bi imel poslanec Ebin Kristan. Na shod je došlo mnogo delavstva, pristašev navedenih strank, tako da je bilo zborovalščice nabito polno. To ni ugajalo skrajnim levicarijem, ki so se razkopirali po mestu in pripeljali s seboj okoli 100 svojih pristašev, oboroženih s palicami in živčalkami z namenom, da bi shod pretvorili v komunistični. Poslanec Šima Miljuš je odkrito izjavil, da E. Kristan ne sme govoriti v Zagrebu. Stopil je na stol in hotel govoriti, da bi prešlo vodstvo zborovanja v komunistične roke. Tu pa so komunisti doživeli popoln neuspeh, ker so proti takemu nasilnemu početju nastopili vsi zborovalci. Nastal je velik hrup in bi došlo do prelivanja krvi, da niso socialisti pravčasno razpustili shoda. Zanimivo je, da so komunisti razbijali socialistični shod s klici: »Živio Radić! Živio Ljening!« Po razpustu shoda se je so-

cialnodemokratsko delavstvo razšlo domov med protesti proti komunističnemu terorju, pri čemer so klicali komunistom, da so zavezani reakcije. Kakor se čuje, nameravajo socialisti sklicati za prihodnje nedeljo novo zborovanje s povabilom na imena, da se onemogoči razbijačem motenju.

GENERAL FRANCHET V SARAJEVU.

— d Sarajevo, 6. februarja. Danes v nedeljo ob 16. je prišel v Sarajevo general Franchet d'Esperay. Na glavnem kolodvoru so mu priredili slovesen sprejem z vsemi vojaškimi častmi. Ob 20. se je vršil v Častniškem domu banket. V ponedeljek dopoldne bo general pregledoval vojašnice, opoldne pa intimen obed v konaku, popoldne pa pregledovanje žrebčarne. Zvečer prirede generalu na čast intimo večerjo v Častniškem domu. V torek poseti general tovarno preprog in deželni muzej. Nato bo intimen obed v konaku. Ob 17. se odpelje general iz Sarajeva proti Bos. Brodu.

PEČUŠKO OZEMLJE.

— d Beograd, 6. febr. Notranjemu ministstvu je došla resolucija vseh delavskih organizacij iz Pečuha, kjer se predlaga, naj se to ozemlje končnoveljavno ujedini z našo državo.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE.

— d Beograd, 6. febr. Po naredbi ministva prosvete bo beograjsko gledališče imelo nastopno naslov: Narodno pozorišče Srbov, Hrvatov in Slovencev. Isti naslov bodo imela tudi druga državna gledališča.

BEOGRADSKI OBČINSKI ODBOR.

— d Beograd, 6. febr. Jutri ob 5. popoldne bo seja občinskega odbora. Notranje ministvo je izdalo naredbo, naj se voli celokupna uprava občine, ker so odborniki podali ostavko. Na ta način je bilo občinski upravi onemogočeno, opravljati svojo dolžnost. Na tej seji se bo končnoveljavno določil dan volitev.

Gospodarske vesti.

— g Narodna banka. Iz bilance Narodne banke od 31. decembra 1920, ki je bila včeraj objavljena, je razvidno, da naša država dolguje Narodni banki 3283 milijonov dinarjev. V prometu se nahaja novčanice za 3344 milijonov dinarjev. V kritje teh novčanice je država zastavila svoje domene v znesku 2138 milijonov dinarjev.

— g Société des Charbonnages de Trifail na Dunaju. »Noue Zürcher Ztg.« prinaša po avstrijskem viru pojasnila o izidu novih delnic Trboveljske premogokopne družbe. List piše: Med avstrijsko »Länderbank« in skupino »Banque de Paris« se je sklenila pogodba, ki prav biestveno olajšuje družbi do takrat obstoječo obveznost finančnega značaja. Družba je bila do tedaj v zelo težavnem položaju, ker je veliko število njenih obveznic v prometu, katere je bilo treba plačati v zlatu. Najprej je treba opozoriti na emisijo delnic leta 1907 v znesku 10 milijonov frankov, ki se je izdala v Avstriji, ki se morajo plačati samo v kronah. Obstojajo pa še starejši naslovi, plačljivi na Francoskem in v Švici v emisij-ski vrednosti 6.150.000 zlatih goldinarjev, od katerih sta bila pred vojno do 2 milijona frankov v Švici, do 6 milijonov frankov pa na Francoskem. Na podlagi dogovora se vrši sedaj izplačilo v švicarskih frankih šele proti dokazu, da je posestnik tega naslova Švicar in posestnik naslova šle od 1. avgusta 1914. Francoskim delničarjem, ki morejo lastništvo dokazati od istega dne, se med vojno zapadli kuponi in amortizirani naslovi izplačajo v francoskih frankih, kar se jim zagotovi tudi še za dobo 10 let naprej. Poleg tega pa dobe brezplačno za vsakih 5 obligacij po eno delnico za 200 K in imajo pravico podpisati še eno delnico v enakom razmerju za ceno, ki jo bo določila francoska skupina. Družba je pred kratkim avizirala svojo glavnico od 24 na 48 milijonov kron, od česar se ponudi 7.200.000 K delničarjem po 600%, ostanek 16.800.000 K pa se odstopi konsorciu, kateremu pripada francoska skupina in jugoslovanske banke. Francoske banke se zavežejo da posredujejo pri obligacionarjih.

— g Napoved za odmero pristojbinskega namesta v osmem desetletju. Finančna delegacija javlja uradno: Z prvim dnem januarja 1921 se pričlenja osmo desetletje za odmero pristojbinskega namesta. V to svrhu se mora vsa namestka zavezana imovina po stanju omenjenega dne na novo napovedati. Napoved je predložiti najkasneje do 31. aprila 1921 pri finančnem okrajnem ravateljstvu, pristojbinski oddelek, v žigir področju ima zavezance svoj sedež, sicer je plačati to pristojbino v dvojnem znesku na vse osmo desetletje. Napoved je napraviti na predpisanih listovinah. Ki se dobe proti povračilu stroškov pri vseh davčnih uradih. Tudi zavezanci, ki so bili do zdaj namestka oproščeni, morajo napoved predložiti in oprostitve za osmo desetletje na novo izposlovati. Podrobne določbe vsebuje naredba ministra financ s dne 81. decembra 1920 števil. 14.064, ki se obenem razglasa v Uradnem listu. Dotično število je dobiti pri upravnistvu Uradnega lista po običajni ceni.

— g Gremij trgovcev v Ljubljani je sklical za petek dne 4. t. m. nekaj svojih članov, da se posvetujejo o korakih, ki jih je treba storiti proti pravilniku o pobiranju davka na poslovni promet po obilavljem v Uradnem listu.

DEMISIJA GRŠKE VLADE.

— Atene, 5. febr. Ministrstvo Rhalys je demisioniralo. Časopisi poročajo, da bo sestavljal novo vlado Kagoropoulos, dočim bo šel Cunariz v London, kjer bo zastopil na konferenci Grško. Cunariz namerava prevzeti vlado, kakor hitro bodo rešena orijentska vprašanja.

FRANCIJA IN POLJSKA.

— d Pariz, 5. febr. O priliki potovanja marmala Pilsudskega v Francijo sta poljska in francoska vlada sporazumno sestavili nastopno izjavo: »Vladi Francije in Poljske, ki na enak način stremita za tem, da se obvaruje evropski mir, sta že opetovanju priznali skupnost interesov, ki vežejo obe državi. Sporazumno sta izrazili svojo voljo, da se združita v skupnem delovanju, da obdržita kontakt pri brambi teh natvriških interesov.« — Ministrski predsednik Briand je pri današnjem srečanju dal izjavo na znanje poslanikom Velike Britanije, Italije in Japonske.

NESREČA NA JUŽNI ŽELEZNICI.

— d Dunaj, 5. febr. Ravateljstvo južne železnice javlja: Ob 24.20 je zavozil tovorni vlak pri postaji Fellendorf v brzovlak, ki je ravnozar zapustil postajo. Nesreča se je zgodila vsled tega, ker je strojevodja prezel signal. Pet potnikov je mrtvih, 15 smrtno nevarno poškodovanih, mnogo potnikov je pa lahko poškodovanih. Stroja obeh vlakov in osem železniških vozov je razbitih.

AMERIKA ZA RAZOROŽITEV.

— d Washington, 5. febr. (Reuters) Odslek za znanje posle poslanske zbornice je odobril sklep, po katerem se pooblašča predsednik, pozvati narode sveta, naj pošljejo delegate na konferenco, kjer se bo sklepalo o ukrepih glede razorožitve.

žele vlade za Slovenijo, št. 11/21. Med tem pa je finančna delegacija v Ljubljani objavila uradno, da je minister za finance z brzovlakom z dne 2. februarja 1921 ta pravilnik začelno ukinil. Gremij trgovcev obvešča o tem svoje člane s pristavkom, da so že trgovski zastopniki v Beogradu protestirali proti pravilniku in da se bo vse storilo, da se le-ta v polnem obsegu in za vedno ukine.

— g Češko terjatve v Avstriji. »Narodni Listy« poročajo, da se cenijo zahteve češkoslovaških upnikov pri staroavstrijskem erariju na 1200 milijonov kron. Skodove tvornice same da zahtevajo 600 milijonov kron.

— g Iz »Gospodarskega sveta«. Razprav v gospodarskem svetu v Beogradu se izmed Slovencev udeležujejo tajnik Zveze slov. Industrijev Milan Suklje, delegat Trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani Iv. Mohorič in poslanec dr. Bogomil Vojšnjak. V debato so posegli vsi trije. Suklje je kritiziral linijalni sistem zaračunavanja tarifov ter zahteval da se uvede kilometriški sistem ter sistem refakcije za izvoz industrijskih produktov. Mohorič je stavil več predlogov za izboljšanje prometa. Zahteval je otvorenje proge Jesenice, revizijo jadranskih tarifov in tarifno ter prometno kontrolo. Dr. Vojšnjak je predlagal, naj se v ustavo sprejme določba, za ustanovitve gospodarskega parlamenta, ki bi naj zastopal interese vseh gospodarskih stanov in skupin.

— g Naša trgovska agencija na Reki. Za načelnika naše trgovske agencije na Reki je bil imenovan trgovec Mirko Kunenović.

— g Obrestna mera pri madžarskih denarnih savodih. »Az Est« poroča, da bo budimpeštanski denarni zavodi sklenili povzati od 1. marca naprej svojo obrestno mero na dvojno višino.

— g Reška tovarna cigaretnega papirja. Znana tovarna cigaretnega papirja na Reki, ki je bila last madžarske delniške družbe, bo prešla te dni v francoske roke.

Beza.

— d Praga, 4. febr. Devize, Amsterdam 2788.50, Berlin 128.75, Curih 1308.50, Milan 289, Pariz 567.50, London 310.50, Novi Jork 80, Beograd 209, Bukarešta 106.37%, Sofija 95.50, Dunaj 108.7%, Varšava 8.50, Zagreb 52.50, Budimpešta 138.7%. Valuta. Dinarji 200 marke 128.75, švic. franki 1303.50, italijanske lire 286, francoski franki 564.50, funti 808.50, dolarji 78, lej 106.87%, avstr. krona 108.7%, poljske marke 7.50.

Polzvedba.

— V soboto je bila najdena v Ljubljani večja denarnica s razno vsebino. Izgubljen naj se oglasi v upravnistvu »Slov. Narod«.

Zgubljen se je poročni prstan s opisom I. T. 23. V. 1887. Odda se ga proti visoki nagradi na upravnistvu »Slovenskega Naroda«.

Prošnja. Iščem svoja dva brata Pavel in Frank Kastelic, zadnji naslov Fran Kastelic R. F. D. 3 Ba 106 Irvin, Pa.; Pavel Kastelic 1618, E. 47 th Avn Denver, Colo America. Doma sta iz Kočevca, p. Polica pri Višnji gori. Zadjnikrat sta pisala pred devetimi leti. Prosim cenene rolake, če bi kdo kaj vedel o njih, naj jih zglosi, ker imam nekaj važnega sporočiti, na naslov: Jožef Kastelic, p. Polica Višnja gora, Jugoslavija.

